

Таңһылыу **КАРАМЫШ**,
шағирә

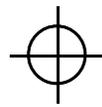

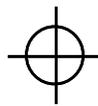
МОҢДОҢ ЙӘНЕ — МОХӘББӘТ

Һандуғастың һайрар
гүмере — кырк көн, ти
халкыбыз. Һайрар, ижад
итер гүмере кырк йылға
ла тулмай, якты донъяла
барлығы 46 йыл ғына
йәшәп китеп барҙы ара-
бызған иң сағыу башкорт
шағирәләренән береһе
Рәмзилә Хисаметдинова.
Унан мираҫ булып сутыл-
дап, түгелеп һайрап тор-
ған һокланғыс шиғырҙар,
маһир кулы яҙған тыл-
сымлы ижад, васыят бу-
лып «моңдоң йәне —
мөхәббәт»те данлаусы
һандуғас йыры калды.

Һауа караңғыһын
йырган нур шикелле, ша-
ғирә Рәмзилә гүмеренән
азағынаса үзенән бөтә
барлығын биләп алған
шиғриәт тәьҫирендә
йәшәһе, руһи яктан һәр
вакыт шағирә, бары ша-
ғирә генә булып калды.
Уның шиғырҙары образ-
лылығы менән генә, һүз
бизәге менән генә түгел,
ә ихласлығы, әскерһезле-
ге, алсаклығы менән
йәнде арбай, хистәренән
урғылыуы, сылтырауы,

йылтырауы менән әсир итә, тауышының сәңгеллеге, сағыулығы менән хайран калдыра.

Күнел хистәре, йән зауығы, рух ихтыяжынан тыуған ижад ине Рәмзилә Хисаметдинованың язғандары. Уның шигриәтенән яңғыраған моң арбау көсөнә эйә, тылсымы — рухиәт, хиссиәт.

Рәмзилә менән мин 1966 йылдан башлап, өс йыл буйы Башкорт дәүләт университетының филология факультетында, ул Стәрлетамак педагогия институтына киткәнсе, бер төркөмдә укыным. Бергә укый башлаған йылдарҙан алып гүмерлеккә әхирәттәр булып калдык, дуслығыбыз яктыһына бер касан да шәүлә төшмөнә, алыста ла, яқында ла, кайғыла ла, шатлыкта ла бергә булдық.

Рәмзилә ете төн уртаһында һикереп тороп, ут токандырып, шигыр язырға ултырыр ине. Шунан, зәңгәр күзҙәренән ап-ак йөзөнә серле оскондар сәсрәтеп, билдән түбән куйы куңыр сәстәрен аркаһына һирпеп ебәрәп, илһамланып, яңы язған шигыры укып ишеттерер ине. Шигыр миңә күктән яуа, тиер ине. Эске талпыныу, ашкыныу, тыйылғыһыз дәрт менән тулы, үзлегенән үзлеге тыуған ниндәйҙер мөгжизәле шигырҙар ине улар — «ун һигеззәге ялкыным калмаһын ғына ятка» тип максат куйған кешенең хыялый мөхәббәт язмалары:

*Хыялай һин!
Ғине көтөп язын,
Йоклай алмай ятам тандарһыз.
Ғин үзең дә бер аңларһың әле:
Ниндәй төшһөз язғар назғарһыз.*

Бындай илаһи мәлдәрәндә, йән күкрәүҙәрәндә ул ашау-әсеүҙән калып, йоклар йоколарынан язып, шигыр артынса шигыр язырға тотонор ине.

Иң кызығы — үзенең мөхәббәтен Рәмзилә бары ыңғай яктан ғына күрә, ишетә, тасуирлай, бер ниндәй ялғанлауһыз данға күмә, хатта һулар һауаһына әйләндәрә ине:

*Сәстәрәндә — сәскә есе,
Бал бөркәме сәстәрән.
Корт күселәй кайнап китә,
Гөжләп китә хистәрәм.*

Көслө тойғолары Рәмзиләгә көслө шигырҙар бүләк итте. Уларға донъяға

фәрештә ише саф, хаким ише азат, ирекле булып тыуған, кол булып әйләнмәгән кешенең хистәре һалынғайны.

Рәмзиләнең «Бүләгем», «Ирәмәл кызы» шигри йыйынтыктары башкорт шигриәтенә оло бүләк булды.

Нескә лирик булһа ла, Рәмзилә холко менән ирҙәрсә каты, тәүәккәл, рухы менән сая кеше ине. Рәмзилә яуызлыкка қаршы тороузың ғына якшылык икәнән, Хозай бәндәһенең күндәм зат түгеллеген, ә ғәзеллек көрәшсәһе булғанын һәйбәт төшөнә ине. Шуға ла ул бер вақытта ла донъянан ситләшмәнә, үз-үзенә бикләмәнә, алышһыз бирелеү тигән нәмә уның кылығында булманы.

Яугир халкыбыздың — башкорттоң саф рухы менән һуғарылған «Буранбай» шигырындағы юлдарҙы Рәмзилә Хисаметдинованың йөрәк йырҙарына карата ла төбәп әйткә килә:

*Бындай йырҙар баһып йырланыла,
Бындай йырҙар ултырып йырланылмай.*

Үзен коштар телле халкының бер қаурийы тип атаған шағирәнең әйтер һүзе, хисе, ысынлап та, канатлы булды.

Рәмзиләнең һандуғас тауышы әле лә: «Моңдоң йәне — мөхәббәт», — тип кабатлағандай.

* * *

Шағирә Рәмзилә Хисаметдинова 1949 йылдың 28 майында Учалы районының Сәфәр ауылында тыуған. Тыуған ауылында урта мәктәпте тамамлағас, шул мәктәп интернатында тәрбиәсе булып эшләй. Стәрлетамак педагогия институтында укып сыжжас, тыуған районының Юлдаш, Сәфәр ауылдарында, шунан Салауат районының Малаяз мәктәбендә башкорт теле һәм әзәбиәте укытыусыһы булып эшләне. Ул 1995 йылдың 7 июнендә вафат булды.

